

✉ Re: Aðalskipulagsbreyting og deiliskipulagstillaga vegna Hnútvirkjunar í Hverfisfljóti, Skaftárhreppi

Búið til	8.7.2021 17:02:17
Höfundur	Snorri Sigurðsson
Sent	8.7.2021 17:02:16
Tilheyrir	 202106-0042 - Aðalskipulagsbreyting og deiliskipulagstillaga vegna Hnútvirkjunar í Hverfisfljóti, Skaftárhreppi

Efni

Re: Aðalskipulagsbreyting og deiliskipulagstillaga vegna Hnútvirkjunar í Hverfisfljóti, Skaftárhreppi

Upplýsingar

Sent	8.7.2021 17:02:16	Staða	Imported
Eigandi		Tímamörk	
Skjalalykill	42-0 Umsagnir almennt		
Lykilorð			

Vinnsla

Þátttakendur

Frá	Snorri Sigurðsson - NI (Snorri.Sigurdsson@ni.is)
Til	bygg@klaustur.is

Innihald

Góðan daginn,

Tilvísun í mál nr. 202106-0042 (SS)

Vísað er til tölvupósts frá skipulags- og byggingarfulltrúa Skaftárhrepps þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands varðandi aðalskipulagsbreytingu og deiliskipulagstillögu vegna Hnútvirkjunar í Hverfisfljóti.

Náttúrufræðistofnun hefur veitt umsagnir um Hnútvirkjun á fyrri stigum málsins. Þar má nefna umsögn til Skipulagsstofnunar um frummatsskýrslu Hnútvirkjunar dags. 24. október 2017 og umsögn til Skaftárhrepps um skipulags- og matlýsingu þeirra skipulagsáforma sem fjallað er um hér dags. 22. desember 2020.

Í umsögn sinni um frummatsskýrsluna greindi Náttúrufræðistofnun frá sjónarmiðum sínum um m.a. eftirfarandi:

- Að áformaðar framkvæmdir myndu að mati stofnunarinnar valda óafturkræfu riski á Skaftáreldahrauni sem hefur alþjóðlegt verndargildi, nýtur sérstakar verndar skv. 61. grein laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, og er í dag að mestu óröskuð heild. Yfirborð er vel sýnilegt og verndargildi því lítt rýrt þó sandþekja hylji það að hluta. Rök um að gróðurhula rýri verndargildi á ekki við að mati Náttúrufræðistofnunar nema þegar ekki lengur má greina auðveldlega hvort um hraun sé að ræða, og alls ekki við um mosavaxið hraun.

- Að gera þyrfti betur grein fyrir ákveðnum atriðum t.d. efnisþörf framkvæmdarinnar og hvaða efnismagn væri ráðgert að sækja í hvern efnistökuastað fyrir sig, fyrir uppistöðulóninu sem myndast við stíflugarðið og áhrifum þess á umhverfið, fyrir áhrifum svifaus í Hverfisfljóti t.d. í aðrennslis- og frárennslisgöngum, fyrir aurskolunarmannvirki og hvað verði gert við aur sem skolast út, fyrir því hvaða áhrif virkjunin hefur á virk rof og landmótunarferli í Hverfisfljóti og fyrir áhrifum á vatnalíf annað en fiska.
- Að rökstyðja þyrfti betur raforkuþörfina í ljósi röskunar sem verður á vernduðu hrauni.

Í umsögn sinni um skipulags- og matlýsingu vegna breytinga á aðalskipulagi og deiliskipulagi Hnútuverkjunar vísaði Náttúrufræðistofnun í og tók undir álit Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum virkjunarinnar frá 3. júlí 2020. Þar vege eftirfarandi atriði þyngst:

- Að Skipulagsstofnun metur að ekki hafi verið sýnt fram á brýna nauðsyn fyrir röskun á Skaftáreldahrauni sbr. lögskýringargögn við 61. grein náttúruverndarlaga.
- Að áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á jarðmyndanir verði verulega neikvæð.
- Að framkvæmdin muni hafa verulega neikvæð áhrif á landslag og víðerni á einstöku svæði.
- Að lögð sé áhersla á að hönnun allra mannvirkja miði að því að inngríp í landslag og náttúru verði í lágmarki.
- Að um sé að ræða framkvæmd sem hafi verulega neikvæð umhverfisáhrif að mati Skipulagsstofnunar og tilefni hefði verið til að meta með öðrum virkjunarkostum í rammaáætlun.

Í ljósi þeirra neikvæðu umhverfisáhrifa sem Hnútuverkjun hefur í för með sér, þar sem óafturkræf röskun á nútímahrauni sem nýtur sérstakar verndar vegur þyngst en einnig umtalsverð neikvæð áhrif á rennslis fossa, á gróðurfar og á ásýnd landslags og víðerna, telur Náttúrufræðistofnun að niðurstaða Skipulagsstofnunar líkt og hún birtist í álitu stofnunarinnar frá 3. júlí 2020 rökstyðji á afgerandi hátt að ekki séu réttlætunlega sterkar forsendur fyrir framkvæmd Hnútuverkjunar.

Í umsögn Náttúrufræðistofnunar um skipulags- og matslýsingu fyrir aðalskipulagsbreytingu og deiliskipulagstillögu vegna Hnútuverkjunar í Hverfisfljóti þann 22. desember 2020, segir að stofnunin telji að ekki hafi verið tekið mið af áliti Skipulagsstofnunar heldur haldið áfram með virkjunaráformin að miklu leyti óbreytt. Að mati Náttúrufræðistofnunar er staðan enn sú sama hvað þetta varðar með auglýstri deiliskipulagstillögu og tillögu að aðalskipulagsbreytingu. Skýrt kemur fram í greinargerð og umhverfisskýrslu aðalskipulagsbreytingarinnar og deiliskipulagsins að umhverfisáhrifin eru neikvæð fyrir nær alla umhverfisþætti sem fjallað er um og þar af verulega neikvæð fyrir jarðminjar og ásýnd. Náttúrufræðistofnun telur því ástæðu til að halda til streitu fyrri athugasemdum um virkjunaráformin og vísar í fyrri umsagnir sínar varðandi ábendingar um einstök efnisatriði er varða umhverfisáhrifin og verndargildi svæðisins.

Þess til viðbótar gerir stofnunin eftirfarandi athugasemdir við eftirfarandi efnisatriði skipulagstillagnanna:

- Í umhverfisskýrslu aðalskipulagsbreytingarinnar á bls. 15 segir að „áhrif á vatnalíf verða engin þar sem áin er ekki fiskgeng á þessum kafla.“ Náttúrufræðistofnun bendir á að vatnalífriki einskorðast ekki við fiska og meta þarf möguleg áhrif á annað lífríki í ánni t.d. smádýralíf og gróðurfar en það hefur ekki verið gert. Áhrif á vatnalífriki á einum stað í ánni getur haft afleiðingar fyrir lífríki neðar í vatnasviðinu þ.m.t. fiska og einnig á nálægt lífríki t.d. fuglategundir sem nýta sér vatnalífverur sem fæðu.
- Í umhverfisskýrslunni í umfjöllun um ásýnd segir „að einhverju leyti er unnt að draga úr sýnileika mannvirkja með markvissum frágangi og hönnun mannvirkja.“ Í greinargerð með deiliskipulagi er lítið eitt greint frá slíkum frágangi t.d. varðandi þrýstípípuna sem verður hulin sandlagi og jarðvegi og að stöðvarhúsið verði niðurgrafið að hluta. Ekki er nema á mjög almennum nótum fjallað um hvernig byggingar eiga að falla vel að landslagi.
- Í umhverfisskýrslu deiliskipulagsins segir á bls. 14 að áhrif á Núpahraun séu metin „nokkuð neikvæð“ þar sem hraunið sé að hluta hulið gróðri eða sandorpið og því með minna verndargildi. Náttúrufræðistofnun bendir á að það eigi ekki við um allt hraunið, það sé engu að síður undir sérstakri verndun 61. greinar og því eðlilegra að meta áhrifin „talsvert neikvæð“ þó þau megi teljast minna neikvæð en áhrif framkvæmdar á Skaftáreldahraun.
- Í umhverfisskýrslu deiliskipulagsins í umfjöllun um áhrif á vatnafar er ekki fjallað um áhrif framkvæmdar á rof- og landmótunarferli vegna breytts rennslis.
- Í umhverfisskýrslu deiliskipulagsins segir að stefnt sé að landgræðslu í stað fyrir gróið land sem tapast. Það er jákvætt og einnig að fylgja eigi leiðbeiningum Landgræðslunnar um að endurheimta þrefalt meira en það sem tapast og að einungis eigi að notast við tegundir sem finnast á svæðinu.

Náttúrufræðistofnun Íslands telur að ef að skipulagsáform þessi verða samþykkt og Hnútuverkjun í Hverfisfljóti verði að veruleika, þá muni umtalsverðum einstökum náttúruverðmætum verða raskað, að stórum hluta til á óafturkræfan hátt. Sú ákvörðun yrði einnig á skjön við álit Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum virkjunarinnar. Líkt og í umsögn Náttúrufræðistofnunar um skipulagslýsingu er vert að

vísa í Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem segir á bls. 43 varðandi nýtingu orkulinda í dreifbýli að „orkumannvirki og örugg afhending raforku [sé] í sátt við náttúru og umhverfi.... Með sjálfbærni og umhverfisvernd að leiðarljósi“. Náttúrufræðistofnun telur að Hnútvirkjun uppfylli því miður alls ekki þessi leiðarljós Landsskipulagsstefnu.

-

Náttúrufræðistofnun er tilbúin að veita frekari ráðgjöf ef þess er óskað.

-

Virðingarfyllst,

-

Snorri Sigurðsson

Sviðsstjóri náttúruverndarsviðs / Head of Division, Nature Protection

.....
Náttúrufræðistofnun Íslands / Icelandic Institute of Natural History

Urriðaholtsstræti 6-8, 220 Garðabær.

Sími/Tel: (354) 5 900 500. www.ni.is (<http://www.ni.is/>)

NÁTTÚRUFRAÐISTOFNUN ÍSLANDS

From: "Ólafur Júl Byggingarfulltrúi" <bygg@klaustur.is>

To: "Skipulagsstofnun - SLS" <skipulag@skipulag.is>; "ust@ust.is" <ust@ust.is>; "HSL" <hsl@hsl.is>; "postur@minjastofnun.is" <postur@minjastofnun.is>; "Móttaka - NI" <Mottaka@ni.is>; "fiskistofa" <fiskistofa@fiskistofa.is>

CC: "Margrét Ólafsdóttir" <margret@landmotun.is>

Subject: Aðalskipulagsbreyting og deiliskipulagstillaga vegna Hnútvirkjunar í Hverfisfljóti, Skaftárhreppi

Date: 28.6.2021 10:40:26

Sæl

Undirritaður óskar eftir umsögn varðandi aðalskipulagsbreytingu og deiliskipulagstillögu vegna Hnútvirkjunar í Hverfisfljóti.

Skipulagstillögurnar voru auglýstar 20.maí sl ásamt athugasemdum Skipulagsstofnunar frá 28.apríl 2021

Bestu kveðjur / best regards

Ólafur Elvar Júlíusson

Skipulags- og byggingarfulltrúi

Skaftárhrepps, Klausturvegi 4

880 Kírkjubæjarklaustri

Vinnusími: 487-4840

Netfang: bygg@klaustur.is

Viðhengi

image001.png (5 KB)